

Maj Britt Theorin: Tal vid Operation 1325:s årsmöte 2015

Talare

Maj Britt Theorin
Fredsaktivist

Datum

24 mars 2015

Omständigheter

Talet är kortat och bearbetat av Sanni Gerstenberg i "Kvinnor för fred" juni 2015, tema "Nato i Sverige".

Resolution 1325 är en resolution som FN:s säkerhetsråd antog år 2000. Den handlar om kvinnor, fred och säkerhet och betonar bland annat kvinnors deltagande i fredsprocesser samt skydd av kvinnor och flickor i konflikter.

Operation 1325 är en svensk paraplyorganisation som arbetar med frågor kopplade till resolutionen.

- 1 Sverige har för första gången en feministisk regering, där feministisk politik skall genomsyra alla verksamhetsområden. Sverige har också för första gången en deklarerad feministisk utrikespolitik. Detta är historiskt och något helt nytt. Det är en politik som kommer att möta hårt motstånd från det patriarkala och
- 5 manliga synsättet på politiken, som redan visat sig när näringslivsrepresentanter i ett erbarmerligt dåligt brev i DN utövade den manliga härskartekniken och Carl Bildt omgående ställde sig på deras sida.

- Det kommer att kräva trovärdighet i handläggandet, vilket också visade sig i
- 10 beslutet om att inte förlänga det militära samarbetsavtalet med Saudi-Arabien. Något som alla partier förutom moderaterna krävde, men som man sen ändå tog chansen att grovt hoppa på regeringen för "hanterandet av". Inte särskilt trovärdigt agerande.

- 15 Margot Wallström har ingenting att skämmas för och ingenting att ta tillbaka. Förtryck av kvinnor, piskande av bloggare och halshuggning och stening är ingenting annat än medeltida oacceptabla straffmetoder. Och så långt från feministisk utrikespolitik man kan komma.

- 20 Men samma krav på trovärdighet kommer att krävas när den av riksdagen begärda skärpta vapenlagstiftningen snart skall presenteras. En feministisk utrikespolitik med krav på mänskliga rättigheter måste också då stå över kraven på att få exportera vapen till länder med diskutabla mänskliga rättigheter.

Men vad är en feministisk utrikespolitik? Hur definierar man en sådan helt annorlunda politik? Hur vill regeringen driva den? Hur vill vi driva den?

Utrikesdeklarationen ger en viss vägledning men är inte tillräckligt klar. Den är också till viss del motsägande. Det är bra att mänskliga rättigheter, folkrätt, internationellt samarbete, FN-betoning, NPT (icke-spridningsavtalet) och nedrustning beskrivs som viktiga områden, men att betona den militära oron utan att markera säkerhetspolitiska instrument att möta den förvånar. Här anas inverkan från försvarsdepartementet.

35

Utrikesdeklarationen innehåller många bra formuleringar om en feministisk utrikespolitik. Där beskrivs att målet skall vara att motverka diskriminering av kvinnor, att förbättra kvinnors villkor och möjlighet att bidra till fred och utveckling. Där sägs också att kvinnors deltagande i beslutsfattande skall stärkas såväl i länder med fred som i länder i konflikt eller där återuppbyggnadsarbete pågår. Den feministiska utrikespolitiken skall genomsyra hela UD:s arbete och syfta till att stärka kvinnors rättigheter, öka kvinnors tillgång till resurser och öka kvinnors representation.

I deklarationen sägs också att de värden som vägleder svensk utrikespolitik är ett modernt sätt att organisera en samhällsgemenskap. Där betonas vikten av samarbete med grannar som garanterar freden och skapar gemensam säkerhet. Liksom solidaritet som inte känner några gränser i syfte att öka jämlikheten och utrota fattigdomen. Det sägs att det är en utrikespolitik som vägleds av nödvändigheten av gemensam säkerhet. Det är mycket bra.

Det jag saknar är en beskrivning av hur en sådan gemensam säkerhet ser ut och hur den skall formas i utrikespolitiken. I stället för att beskriva utrikespolitik och försvarspolitik var för sig ingår båda i en säkerhetspolitik. Säkerhetspolitik är mycket större än militärt försvar. Den har helt andra instrument att arbeta med. Däri ingår feministisk utrikespolitik, biståndspolitik, internationellt samarbete, diplomati, förhandlingar, ekonomisk politik, solidarisk handelspolitik med mera. Säkerhetspolitikens uppgift måste vara att i första hand försvara människan, naturen och de mänskliga rättigheterna.

60

Vad är det då som hotar vår säkerhet?
Vem är fienden?

Hur försvarar vi vår säkerhet?

65

De frågorna måste man först ställa innan man kan bestämma vilka säkerhetspolitiska instrument som skall användas.

Vad hotar: militärt anfall, ekologisk kollaps, ekonomisk kollaps?

70

Vem är fienden: något land, miljökatastrof, kapitalistisk ekonomisk politik?

Hur skall vi försvara vår säkerhet: olika instrument beroende på svaren på vad och vem?

75

Jag gläder mig åt att finna gemensam säkerhet på flera ställen i utrikesdeklarationen. Säkerhet kan aldrig köpas på någon annans bekostnad. Den kan bara uppnås gemensamt. Gemensam säkerhet handlar om att lösa konflikter inte att utkämpa dem.

80

Tillbaka till Margot Wallströms beskrivning av den feministiska utrikespolitiken och några förslag till mer konkretion.

Enligt Margot Wallström vilar den feministiska utrikespolitiken på tre byggstenar:

85

Respekt: Att respektera och stärka kvinnors rättigheter.

Representation: Att öka kvinnors deltagande i politiskt beslutsfattande.

90

Resurser: Att anlägga ett genusperspektiv på hur resurser fördelas.

Att respektera och stärka kvinnors rättigheter har regeringen i sitt ställningstagande till det militära samarbetsavtalet visat prov på och fått starkt stöd för internationellt. Och från det kan man inte backa. Nu gäller det att få fler länder inte minst inom EU och FN att följa den svenska politiken och i praktisk handling slå vakt om och stärka kvinnors rättigheter. I utrikesdeklarationen pekas på hur FN:s medlemsländer måste driva på för kvinnors rättigheter till ekonomisk egenmakt och rätt att bestämma över sin kropp och att Peking-plattformen måste förbättras, inte försvagas.

100

105 En väg att förstärka kvinnors rättigheter inom FN-systemet vore att till varje högre post där (som nästan alltid besätts av män) kräva att varje land alltid nominerar två kvalificerade kandidater – en kvinna och en man.

110 En andra väg är att de nordiska länderna kräver en särskild representant under säkerhetsrådet med uppgift att implementera kvinnors rätt som aktörer och beslutsfattare i hela fredsprocessen.

En tredje väg är att vidga kravet om kvinnors egenmakt över ekonomi och sin egen kropp till rätten att också fatta beslut om krig eller fred.

115 En fjärde är att se till att kvinnor leder och/eller utgör hälften i varje fredsförhandling.

Representation och att öka kvinnors deltagande i politiskt beslutsfattande är ett svårare område, som kräver en medveten politik såväl nationellt som internationellt. I utrikesdeklarationen sägs att konkreta steg skall tas för
120 kvinnors plats och rättigheter genom ökat samarbete med civilsamhället och våra partner i EU och FN. Tillsammans med de nordiska länderna har krävts en särskild EU-representant för jämställdhet och genomförande av resolution 1325. Det hälsar vi med tillfredsställelse.

125 Men det kräver mycket mer än så. Den viktigaste uppgiften blir för regeringen att tillse att det blir en jämställd representation vid varje tillfälle där beslut om säkerhet och fred fattas.

130 Därtill bör UD utse en särskild ambassadör för 1325 med uppgift att koordinera och implementera en förstärkt nationell handlingsplan. En förstärkt handlingsplan för 1325, som skall vara klar i år, måste innehålla mätbara mål, klar tidtabell, ordentliga granskningsmöjligheter och öronmärkta pengar också till civilsamhället.

135 Alla myndigheter och ministerier bör årligen rapportera vad de gör för att implementera 1325. Detta bör årligen rapporteras till riksdagen.

140 Utrikesdepartementet bör se till att det blir en jämställd representation på alla nivåer inom diplomatin och inom peacekeeping-uppgifterna också på ledande positioner. Det kräver att regeringen rekryterar och tränar kvinnor för dessa

uppgifter.

145 Ett genusperspektiv på resurser är ytterligare en viktig pusselbit i en feministisk
utrikespolitik. Där är biståndspolitik mycket viktig. Efter 13 år av krig i
Afghanistan skall biståndet prioriteras. Då är det viktigt att UD tillser – till
exempel genom MoU (memorandum of understanding) – att biståndet går till
kvinnors utveckling, skola, arbete och beslutsfattande. Biståndet till
150 Afghanistan kan på så sätt bli ett exempel på genusperspektiv i
resurstillämpningen.

Margot Wallström har fått utkämpa den första striden om den feministiska
utrikespolitiken. Till att börja med ganska ensam. Det patriarkala samhället slog
till med kraft. Direktörernas attack stödd av Carl Bildt såg ett tag ut att gå
155 segrande ur den striden. Trots att alla partier utom moderaterna krävde att
avtalet inte skulle förlängas. (Och trots vad den socialdemokratiska
partikongressen beslöt 2013).

160 Många fredsorganisationer reagerade och Anne Ramberg, Advokatssamfundet
sågade i sin blogg direktörernas brev jäms med fotknölna.

Margot Wallström hade inget att be om ursäkt för och stod pall. Men striden i
det långa loppet är långt ifrån vunnen. Det gäller för oss att ge stöd åt den
feministiska utrikespolitik vi vill se, stötta Margot, ge förslag och uppmuntran
165 men också kritik när det är befogat.

170 **Källa**
<div>Manuskript hämtat från kvinnorforfred.se (2026-09-27)</div>

Taggar
Freds rörelsen

URI
175 <https://www.svenskatal.se/tale/maj-britt-theorin-tal-vid-operation-1325-s-arsmote-2015>